

ევროკავშირი
საქართველოსთვის
The European Union for Georgia

საჯარო სამსახურების დაძმობილების პროექტი

Contract: GE 16 ENI ST 06 18

საქართველოს სტატისტიკური სისტემის შესაძლებლობების გაძლიერება

კომპონენტი 2: “ეროვნული ანგარიშების მეთოდოლოგიური საფუძვლების
გაძლიერება ევროკავშირის სტანდარტების შესაბამისად”

ქვეკომპონენტი 2.2: “რესურსებისა და გამოყენების ცხრილების (SUT) და
დანახარჯებისა და გამოშვების (I/O) ცხრილების შედგენის
მეთოდი”

მისიის ანგარიში

აქტივობა: 2.2.F (RS) “რესურსებისა და გამოყენების ცხრილების
დაბალანსების დასრულება მიმდინარე ფასეობში”

მისიის განმახორციელებელი ექსპერტები:
ქ-ნი მარია ნილსონი, დანიის სტატისტიკა
ბ-ნი სორენ ლარსენი, დანიის სტატისტიკა
ქ-ნი ანეტ თომსენი, დანიის სტატისტიკა

2021 წლის 19 აპრილი – 21 მაისი

ვერსია: საბოლოო

ევროკავშირი
საქართველოსთვის
The European Union for Georgia

ექსპერტების საკონტაქტო ინფორმაცია

ქ-ნი მარია ნილსონი
დანიის სტატისტიკა
კოპენჰაგენი, დანია
ტელ.: +45 3917 3408
ელ. ფოსტა: mnn@dst.dk

ბ-ნი სორენ ჰენრი ლარსენი
დანიის სტატისტიკა
კოპენჰაგენი, დანია
ტელ.: +45 3917 3483
ელ. ფოსტა: shl@dst.dk

ქ-ნი ანეტ თომსენი
დანიის სტატისტიკა
კოპენჰაგენი, დანია
ტელ.: +45 3917 3868
ელ. ფოსტა: ath@dst.dk

სარჩევი

1. ზოგადი შენიშვნები.....	4
2. შეფასება და შედეგები.....	4
3. დასკვნები და დამატებითი განხილვები.....	6
დანართი 1. ტექნიკური დავალება.....	9
დანართი 2. ექსპერტებთან შეხვედრებში მონაწილე პირები	10

1. ზოგადი შენიშვნები

წინამდებარე მისიის ანგარიში ევროკავშირის საჯარო სამსახურების დამმობილების პროექტის „საქართველოს სტატისტიკური სისტემის შესაძლებლობების გაძლიერება“ ფარგლებში მომზადდა. დასრულდა პროექტის 2.2 ქვეკომპონენტის - “რესურსებისა და გამოყენების ცხრილების (SUT) და დანახარჯები-გამოშვების (I/O) ცხრილების შედგენის მეთოდი” - მეექვსე მისია, რომელიც პანდემიის გამო, ივნისში, სექტემბერში, დეკემბერსა და თებერვალში განხორციელებული წინა მისიების მსგავსად, დისტანციურ რეჟიმში განხორციელდა. თავდაპირველი გეგმის მიხედვით, მისია 29 აპრილს უნდა დასრულებულიყო, თუმცა, დანიის სტატისტიკაში შექმნილი IT პრობლემებისა და ერთ-ერთი ექსპერტის ჯანმრთელობის პრობლემების გამო, მეორე სესიის ნაწილი გადაიდო. მისია დანახარჯებისა და საბოლოო მოხმარების ჯამური მაჩვენებლების სამიზნე მაჩვენებლებთან მიმართებაში დაზუსტებას და 2018 წლისთვის რესურსებისა და გამოყენების ცხრილებში სავაჭრო და სატრანსპორტო მარჯების, ასევე დღგ-ის საბოლოო დაბალანსებას დაეთმო.

მისიის მიზნები:

- ინდივიდუალურ პროდუქტებზე რესურსებსა და გამოყენებას შორის არსებული სხვაობების დაბალანსება.
- დაბალანსების შემდგომ ეტაპად, მთლიან სავაჭრო - სატრანსპორტო მარჯების ჯამური მაჩვენებლების გამოშვებასთან მაქსიმალური შესაბამისობის უზრუნველყოფა.
- სისტემის თითოეული სვეტის სამიზნე ჯამური მაჩვენებლის განახლება რესურსებისა და გამოყენების ცალკეული პროდუქტების დაბალანსებისას მიღებული გამოცდილებების გათვალისწინებით.
- თითოეული სვეტის ჯამური მაჩვენებლის სამიზნე მაჩვენებლისთვის მონაცემთა წყაროების საიმედოობის განსაზღვრა.
- პროდუქტების გადანაწილება დარგების შუალედურ მოხმარებასა და საბოლოო მოხმარების სვეტების ჯამურ მაჩვენებლებსა და მათ შესაბამის სამიზნე მაჩვენებლებს შორის დასაშვები სხვაობით.
- სავაჭრო და სატრანსპორტო მარჯების მთლიანი გამოყენების დაზუსტება მათ შესაბამის სამიზნე მაჩვენებელთან და გაანგარიშებული დაუქვითვადი დღგ-ის შესაბამისობა ფინანსთა სამინისტროდან მიღებულ სამიზნე მაჩვენებლებთან.

კონსულტანტები მაღლიერებას გამოთქვამენ შეხვედრაში მონაწილე საქსტატის თანამშრომლების მიმართ მისიამდე და მისიის პერიოდში უზრუნველყოფილი მხარდაჭერისა და ინფორმაციისთვის.

წინამდებარე ანგარიშში წარმოდგენილია კონსულტანტების მოსაზრებები და დასკვნები, რომლებიც არ გულისხმობს ევროკავშირის, საქსტატის, დანიის სტატისტიკის ან პროექტის განხორციელებაში ჩართული სხვა სტატისტიკური სამსახურების შეხედულებებს.

2. შეფასება და შედეგები

მისია დისტანციურ რეჟიმში 2021 წლის 19 აპრილიდან - 21 მაისამდე პერიოდში განხორციელდა. COVID19-თან დაკავშირებული შეზღუდვების გამო დანიელ ექსპერტებს კვლავ სახლიდან

უწევდათ მუშაობა მთელი მისიის განმავლობაში. ექსპერტები: მარია ნილსენი და სორენ ლარსენი პირველ, მეორე და მესამე სესიებში მონაწილეობდნენ, ხოლო ანეტ თომსენი - პირველ და მეორე სესიებში.

გარკვეული გამოწვევების გათვალისწინებით, საქსტატის თანამშრომლებმა 2018 წლის რესურსებისა და გამოყენების ცხრილებში დაბალანსეს პროდუქტები მოცემული მისიის განხორციელებამდე. მიუხედავად იმისა, რომ დარჩენილი იყო მცირე სხვაობები რესურსებსა და გამოყენებას შორის, მათი გასწორება ადვილად შეიძლება ავტომატური დაბალანსებით. პირველი შეხვედრის დროს განხილული იქნა რამდენიმე პრობლემატური პროდუქტის ბალანსი.

ამასთან, „ჰორიზონტალური“ დაბალანსების შემდეგ რესურსებისა და გამოყენების ცხრილების პროგრამულ მხარდაჭერაში დარჩა მნიშვნელოვანი სხვაობები სვეტების ჯამურ მაჩვენებლებსა და სამიზნე მაჩვენებლებს შორის, როგორც შუალედურ ისე საბოლოო მოხმარების კატეგორიებში. აღნიშნული მისია კონცენტრირებული იყო ამგვარი სხვაობების აღმოფხვრაზე, როგორც საიმედო, ისე ნაკლებად საიმედო სამიზნე მაჩვენებლებთან მიმართებით. საიმედოდ იქნა მიჩნეული შუალედური მოხმარების ძირითადი სამიზნე მაჩვენებლები და შმაკოსა და სახელმწიფო მმართველობის ორგანოების საბოლოო მოხმარების სამიზნე მაჩვენებლები მაშინ, როცა შინამეურნეობათა საბოლოო მოხმარების დანახარჯები და მთლიანი ფიქსირებული კაპიტალის ფორმირების სამიზნე მაჩვენებლები შედარებით არასაიმედოა.

პირველი შეხვედრა პროდუქტების დაბალანსებასთან დაკავშირებული პრობლემატური საკითხების განხილვას და სვეტების ჯამური მაჩვენებლების შესაბამის სამიზნე მაჩვენებლებთან გასწორებისთვის, ე.წ. „სვეტების დაბალანსებისთვის“ საჭირო ეტაპების გადახედვას დაეთმო.

განისაზღვრა „კომპლექსები“, რომლებიც შესაბამისი დარგებისა და საბოლოო მოხმარების რამდენიმე სვეტს მოიცავს, ხოლო თითოეულ კომპლექსში ჯამური მაჩვენებლების სამიზნე მაჩვენებლებზე გასწორების პასუხისმგებლობა საქსტატის თანამშრომლებზე განაწილდა დანიელ ექსპერტებთან ერთად. . დავალებების განაწილება გარკვეულწილად პროდუქტების დაბალანსების პასუხისმგებლობების განაწილებას იმეორებდა. დაბალანსებაზე პასუხისმგებელი პირების დავალებები ამჟამად სვეტების ჯამურ მაჩვენებლებსა და სამიზნე მაჩვენებლებს შორის სხვაობების აღმოფხვრის ან შემცირების მიზნით გამოყენებაში გადასანაწილებელი პროდუქტების განსაზღვრას გულისხმობდა. სავარჯიშოები ჯგუფებში შესრულდა.

შემდგომი დაბალანსების დაწყებამდე განხორციელდა სვეტების ჯამური მაჩვენებლების სამიზნე მაჩვენებლების განახლება რაც განპირობებული იყო კონკრეტული პროდუქტების რესურსებისა და გამოყენების დაბალანსებისას განხორციელებული დაზუსტებებით. ამასთან, სავაჭრო და სატრანსპორტო მარჟების პროცენტების გასაანგარიშებლად Excel-ის სისტემაში გამოყენებული ზოგიერთი ფორმულა შესწორდა აღნიშნული მარჟების სამიზნე მაჩვენებლებთან გასწორების მიზნით.

მეორე და მესამე შეხვედრებს შორის პერიოდში საქსტატის თანამშრომლებმა გადახედეს რამდენიმე სამიზნე მაჩვენებელს, გადაანაწილეს შერჩეული პროდუქტები ავტომატური და ვერტიკალური დაბალანსების გამოყენებით და იანგარიშეს ახალი ჯამური მაჩვენებლები სამიზნე მაჩვენებლების გათვალისწინებით, რისთვისაც გამოყენებულ იქნა ავტომატური ვერტიკალური დაბალანსება. აღნიშნულის შემდეგ შუალედურ მოხმარებაში დარჩა მცირე დაუბალანსებელი

სხვაობები, რომელთა სრულად აღმოფხვრა არ მოხდა. ასევე, დარჩა გარკვეული სხვაობები სავაჭრო-სატრანსპორტო მარჯების რესურსებისა და გამოყენების ნაწილშიც. გაანგარიშებული დაუქვითვადი დღგ ფინანსთა სამინისტროდან მიღებულ მაჩვენებელზე დაბალი იყო. შედეგად მიღებულ იქნა თითქმის დაბალანსებული რესურსებისა და გამოყენების ცხრილების ფაილი. აღნიშნული ვერსია დანიელ ექსპერტებს მესამე მისიის დაწყებამდე გაეგზავნათ.

ბოლო შეხვედრის დაწყებამდე დანიელმა ექსპერტმა განახორციელა საბოლოო დაბალანსების დამატებითი ღონისძიებები. საბოლოო დაზუსტებაში გასათვალისწინებელი გრაფების შერჩევით მომზადდა შემდეგი „ნიღბები“: პირველი დარგების დანახარჯების შესაბამის სამიზნე მაჩვენებლებთან დაზუსტებისთვის, ხოლო მეორე - პირველი დაზუსტებისას პროდუქტების რესურსებსა და გამოყენებას შორის გამოწვეული სხვაობების აღმოფხვრისთვის. ეს უკანასკნელი ითვალისწინებს გრაფების შერჩევას გამოყენებაში, სადაც სვეტების სამიზნე მაჩვენებლები ნაკლებად საიმედოა.

შეხვედრაზე საქსტატის თანამშრომლებმა და დანიელმა ექსპერტებმა განიხილეს რესურსებისა და გამოყენების ცხრილების კონკრეტული საკითხები, სადაც შესაძლოა დამატებითი შესწორებების საჭიროება გამოიკვეთოს. განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმო იმ ნაწილებს, სადაც დაუქვითვადი დღგ-ის გაანგარიშებული მაჩვენებლები მოსალოდნელზე დაბალი იყო. გაკეთდა შემოთავაზებები დღგ-ის საშუალო განაკვეთების მიხედვით შეცვლის და დარგებში დღგ-ის რეგისტრირებული წილების დაშვების მიმართულებით.

3. დასკვნები და დამატებითი განხილვები

- მისიის პერიოდში მოხერხდა რესურსებისა და გამოყენების ცხრილების საბოლოო დაბალანსებულ ვერსიამდე დაახლოება, თუმცა რამდენიმე პრობლემატურ საკითხი კვლავ გადაუჭრელი რჩება.
- რამდენიმე პროდუქტის ბალანსი კვლავ საჭიროებდა დამატებით განხილვას და ზოგიერთი პროდუქტის არარეალური განაწილების გამო საჭირო გახდა კონკრეტულ დარგში დაუკვირვებადი საქმიანობის მასშტაბისა და შინაარსის დაზუსტება.
- გამოყენების ცხრილის დაუქვითვადი დღგ-ის გაანგარიშებისთვის გამოყენებული მოდელის გარკვეული ნაწილი გადახედვას მოითხოვს.
- იქმნება შთაბეჭდილება, რომ საქსტატის თანამშრომლებმა მიიღეს სათანადო ცოდნა Excel-ის პროგრამულ მხარდაჭერაში დაზუსტებების განხორციელებისას VBA ინსტრუმენტების გამოყენების შესახებ. ამასთან, დანიელი ექსპერტები მზად არიან, დააკვირდნენ საბოლოო დაბალანსებას და უზრუნველყონ რჩევები რესურსებსა და გამოყენებას შორის არსებული საბოლოო სხვაობების აღმოფხვრის მიმართულებით.
- 2018 წლის რესურსებისა და გამოყენების ცხრილების საბოლოო დაბალანსებული ვარიანტები უნდა დასრულდეს მომდევნო ეტაპამდე, რომელიც რესურსებისა და გამოყენების ცხრილების მუდმივ (წინა წლის) ფასებში შედგენას გულისხმობს.

მომდევნო მისია დაგეგმილია ივნისის ბოლოსთვის და ივლისის დასაწყისისთვის, რომელიც მუდმივი ფასების გაანგარიშებებს დაეთმობა. აღნიშნულისთვის საჭიროა ფასების ინდექსების

განსაზღვრა რესურსებისა და გამოყენების ცხრილების ყველა პროდუქტზე. შესაძლოა საჭირო გახდეს ერთმანეთთან დაკავშირებული პროდუქტების ჯგუფებში დეფლირების ერთნაირი ინდექსების გამოყენება. მეორეს მხრივ, რამდენიმე პროდუქტზე შეიძლება სხვადასხვა ინფორმაცია არსებობდეს იმპორტის, შიდა წარმოების ან/და ექსპორტის ნაწილში. პრობლემას წარმოადგენს ის ფაქტი, რომ წინა წლების სწორი გაანგარიშება ფასების საბაზისო წლის მარჯებისა და გადასახადების წილების ცოდნას მოითხოვს. შესაძლოა გართულდეს აღნიშნული ინფორმაციის მიღება 2017 წლისთვის, რამდენადაც 2018 წლის ახალ საბაზისო ცხრილებში ჯერჯერობით არ არსებობს წინა წლის მსგავსი ცხრილები. სავარაუდოდ, საჭირო გახდება გარკვეული გამარტივებული დაშვებების გაკეთება რესურსებისა და გამოყენების ცხრილებისთვის 2017 წლის ფასებში.

განსაკუთრებულ პრობლემას წარმოადგენს 2018 წლის რესურსებისა და გამოყენების ცხრილების დამატებული ღირებულების ნაწილი. საჭიროა დასაქმებულთა ანაზღაურების, გადასახადებს წარმოებაზე მიწის სუბსიდიები წარმოებაზე და საოპერაციო მოგებების/ შერეული შემოსავლის დამაჩვენებლები დარგების მიხედვით. აღნიშნული ცხრილი საჭირო იქნება ასევე 2018 წლის ახალი დანახარჯებისა და გამოშვების ცხრილის მოსამზადებლად, რასაც ივლისში დაგეგმილი მისიის მომდევნო მისია დაეთმობა.

გაუმჯობესების მიმართულებით განსახორციელებელი ნაბიჯები:

მოქმედება	ვადა	პასუხისმგებელი პირი
საჭიროების შემთხვევაში, პროდუქტების საექვო ბალანსში საჭირო შესწორებების განხორციელება	შემდგომი დაგვარად მოკლე ვადაში!	საქსტატი, შევითხვების არსებობის შემთხვევაში შეთანხმებულია მონაცემების გაზიარება დანიელი ექსპერტებისთვის
საჭირო შესწორებების განხორციელება დღგ-ის განაკვეთებში და დარგებში დღგ-ის რეგისტრირებულ წილებზე დაშვებების გაკეთება	შემდგომი დაგვარად მოკლე ვადაში!	საქსტატი, შევითხვების არსებობის შემთხვევაში შეთანხმებულია მონაცემების გაზიარება დანიელი ექსპერტებისთვის
2018 წლის რესურსებისა და გამოყენების ცხრილების დასრულება	შემდგომი დაგვარად მოკლე ვადაში!	საქსტატი + დანიელი ექსპერტი
შესაყვანი ფასების ინდექსების ფორმატის შეთავაზება	10 ივნისი	დანიელი ექსპერტი
ფასების ინდექსების განსაზღვრა რესურსებისა და გამოყენების ცხრილების ყველა პროდუქტზე	1 ივლისი	საქსტატი
VBA-macros-ში ფუნქციების	1 ივლისი	დანიელი ექსპერტი

ევროკავშირი
საქართველოსთვის
The European Union for Georgia

დამატება ფასების ინდექსების გამოყენებით დეფლირებისთვის		
---	--	--

დანართი 1. ტექნიკური დავალება

ევროკავშირის საჯარო სამსახურების დამმობილების პროექტი GE 16 ENI ST 06 18

2021 წლის 19 აპრილი – 21 მაისი

კომპონენტი 2: ეროვნულ ანგარიშებში მეთოდოლოგიური საფუძვლების გამლიერება ევროკავშირის სტანდარტების შესაბამისად

ქვეკომპონენტი 2.2: რესურსებისა და გამოყენების ცხრილების (SUT) და დანახარჯებისა და გამოშვების (I/O) ცხრილების შედგენის მეთოდი

სავალდებულო შედეგები და 2.2 ქვეკომპონენტის მთავარი ამოცანები:

- რესურსებისა და გამოყენების ცხრილების (SUT) გაანგარიშების გაუმჯობესება და დანახარჯებისა და გამოშვების ცხრილების (I/O) დანერგვა

შესრულების (საბაზისო და სამიზნე) მაჩვენებლები:

- რესურსებისა და გამოყენების ცხრილების (SUT), როგორც SNA08-ის შესაბამისი სტატისტიკური პროდუქტის, ხელმისაწვდომობა
 - **საბაზისო:** 2019 წელს – არსებული რესურსებისა და გამოყენების ცხრილები მზადდება მიმდინარე ფასებში
 - **2021 წლის ნოემბერი** – რესურსებისა და გამოყენების ცხრილების მომზადება მიმდინარე და მუდმივ ფასებში SNA08-ის შესაბამისად
- დანახარჯებისა და გამოშვების ცხრილების (I/O), როგორც სტატისტიკური პროდუქტის ხელმისაწვდომობა
 - **საბაზისო:** 2019 წელს – არ არსებობს დანახარჯებისა და გამოშვების ცხრილები (I/O)
 - **სამიზნე:** 2021 წლის ნოემბერი – შედგენილი უნდა იყოს დანახარჯებისა და გამოშვების ცხრილები (I/O)

აქტივობა 2.2.F (RS) “რესურსებისა და გამოყენების ცხრილების დაბალანსების დასრულება მიმდინარე ფასებში”

1. აქტივობის მიზანი

- პროდუქტებისა და დარგების/საბოლოო მოხმარების პირველადი დაბალანსების შედეგების პრეზენტაცია
- პროდუქტების ბალანსებთან დაკავშირებული მნიშვნელოვანი პრობლემების გადაჭრა
- დარგებისა და საბოლოო მოხმარების დაბალანსება
- სავაჭრო და სატრანსპორტო მარჯებისა და დღგ-ის დაბალანსება

2. აქტივობის მოსალოდნელი შედეგები

- ზემოთ წარმოდგენილ აქტივობის მიზანში ჩამოთვლილ პუნქტებთან მიმართებაში მიღწეული პროგრესი

- მომდევნო აქტივობის ტექნიკური დავალების მომზადების მხარდაჭერა
- მისიის ანგარიშის მომზადება
- 2.2 ქვეკომპონენტის გზამკვლევის განახლება

დანართი 2. ექსპერტებთან შეხვედრებში მონაწილე პირები

საქსტატი

ბ-ნი ლევან ქარსაულიძე, ეროვნული ანგარიშების დეპარტამენტის უფროსი
ქ-ნი თინათინ პაპიაშვილი, კვარტალური ანგარიშების სამმართველოს უფროსი
ქ-ნი მერი შაბურშიძე, წლიური ანგარიშების სამმართველოს მთავარი სპეციალისტი
ქ-ნი ნინო შუკაკიძე, წლიური ანგარიშების სამმართველოს მთავარი სპეციალისტი
ქ-ნი ნათია მერებაშვილი, წლიური ანგარიშების სამმართველოს უფროსი სპეციალისტი
ქ-ნი ხათუნა ჯიბლაძე, წლიური ანგარიშების სამმართველოს სპეციალისტი

პროექტის მუდმივი უცხოელი მრჩეველის ჯგუფი

ბ-ნი სტინ ბელეფელდ პიდერსენი, პროექტის მუდმივი უცხოელი მრჩეველი
ქ-ნი ნინო გრძელიშვილი, მუდმივი უცხოელი მრჩეველის თანაშემწე, თარჯიმანი